

Cele două bugarștice⁴ se termină fiecare cu versuri ce documentează, atît « profesiunea » cîntăreșilor, cît și caracterul public al recitărilor epice:

« Să fii vesel boerule și veselă să-ți fie tovărășia,
Înălțimea Ta! Cîntecul cinstire să-ți fie! »⁵

« Și acu și totdeauna norocul cu tine să fie, Înălțimea Ta!
Peste tot sănătos să umbli și acasă cu bucurie să te întorci! »⁶.

Cîntăreșul public, *guslarul*, are o adîncă tradiție în lumea sud-slavă. Întîlnit în Macedonia cu cei dintîi slavi, la 590, de istoricul bizantin *Theophylactes Simokates*⁷, el reapare cu cele dintîi documentări ale vremurilor nemanide, cu cea dintîi eflorescență feudală a lumii sîrbe, la festivitățile curții lui Ștefan I *Prvovenčanin*⁸ (1196—1228).

Constatările anchetei lui *Mathias Murko* tind să înlăture, cel puțin pentru vremurile noastre, tipul romantic al *guslarului orb*,⁹ creat poate de generalizarea realității individuale a lui *Filip Višnić*, informatorul orb a lui *Vuk Karadžić*. Totuși *S. Matić*¹⁰ și *V. Isailović*,¹¹ reluînd cercetarea, au semnalat nu numai existența a numeroși *guslari orbi* în veacul trecut, ci au identificat și o adevărată școală de *guslari orbi*, în vremurile noastre, la *Irij* în *Sirmia*.

Cîntăreșul epic este înainte de toate un artist, și nu numai un executant, ci și un adevărat creator, așa cum au fost principalii informatori ai lui *Karadžić*: marii *guslari*, *Filip Višnić*, creatorul cîntecelor celor două răscoalele anti-turcești dela începutul veacului trecut¹², *Tešan Podrugović*, care i-a comunicat principalele balade *nemanide* și multe din cele ale lui *Marko Kraljević*,¹³ și *Angjelko Vuković*, ce a cîntat pentru el evenimentele *kosoviene*,¹⁴ supremele frumuseți ale unei poezii pe care *J. W. Goethe* a calificat-o « poezie între poezii »¹⁵.

De multe ori însă artistul era numai un amator, arta guslei fiind practică pînă în veacul nostru, nu numai de numeroși bei bosniaci, nu numai de păstori, nu numai de notabilități din lumea satelor, ci și de personalități ca marele sculptor *Ivan Meštrović*¹⁶. În general, *guslarul* este însă și astăzi, cum a fost și în trecut, un profesionist.

⁴ Op. cit. vrs. 591—2.

⁵ Op. cit. vrs. 633—5.

⁷ Ed. Bonn, 1828, VI, 2.

⁸ C. Jireček, *Историја Срба*, Belgrad, 1925, IV, p. 66.

⁹ « Revue des études slaves », XIII, (1933), p. 12.

¹⁰ „Srpski književni glasnik“, Belgrad, 1931, p. 437—47.

¹¹ « Glasnik istoričkog društva » III, Novi Sad, 1929, p. 95—96.

¹² *Vuk Karadžić*, op. cit., vol. IV, nr. 23, 35, 39, 41, etc.

¹³ Op. cit., II, nr. 29, 66—70.

¹⁴ Op. cit., II, nr. 35, 46—52.

¹⁵ Mărturia lui *Ekerman* citată în *Народна епикопеија* I, Beograd, f. a., p. 466.

¹⁶ « Revue des études slaves », XIII, (1933), p. 21.